

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding; het huwelijk en de ontbinding daarvan	1
1.	<i>Het huwelijk</i>	1
2.	<i>De informele relatie</i>	4
Hoofdstuk 2	Huwelijksvermogensrecht algemeen	7
1.	<i>Algemene inleiding</i>	7
2.	<i>Wetsgeschiedenis 20e eeuw</i>	9
2.1.	Wetshervormingen	9
2.1.1.	1957: de Lex van Oven	10
2.1.2.	1970: De invoering van Boek 1 nieuw BW	11
2.1.3.	1992: Aanpassing Boeken 1 en 2 bij de invoering van het nieuw BW	12
2.1.4.	1998: Invoering geregistreerd partnerschap en de openstelling van het huwelijk	14
3.	<i>Wetsgeschiedenis 21e eeuw</i>	15
3.1.	Inleiding	15
3.2.	2001: Eerste tranche	17
3.3.	2002: Tweede tranche	18
3.4.	2012: Derde tranche	20
4.	<i>Mogelijke toekomstige ontwikkelingen</i>	24
4.1.	Toch invoering van een beperkte gemeenschap?	24
4.2.	Wetgeving tegen onbillijkheden in het huwelijksvermogensrecht	26
5.	<i>Soorten gemeenschappen, verschil met verrekenbedingen</i>	30
6.	<i>Aansprakelijkheid, verhaalbaarheid, draagplicht</i>	32
7.	<i>Nominaliteitsbeginsel, beleggingsvisie en economische (deel-)gerechtigdheid</i>	33
7.1.	Inleiding	33
7.2.	Het beginsel van nominalisme	33
7.3.	De beleggingsvisie	35
7.4.	Economische (deel)gerechtigdheid	36

Hoofdstuk 3	Rechten en plichten van echtgenoten (titel 6 Boek 1 BW)	37
1.	<i>Inleiding; de toepasselijkheid van titel 6; internationaal privaatrecht</i>	37
2.	<i>Het nodige verschaffen; art. 1:81 BW</i>	39
3.	<i>Verzorging en opvoeding kinderen, art. 1:82 BW</i>	42
4.	<i>Het recht op informatie; art. 1:83 BW</i>	44
5.	<i>Kosten van de huishouding; art. 1:84 BW</i>	46
6.	<i>Hoofdelijke aansprakelijkheid kosten gewone gang huishouding; art. 1:85 BW</i>	51
7.	<i>De algemene regeling van economische deelgerechtigdheid tussen echtgenoten; art. 1:87 BW</i>	53
8.	<i>Gezinsbeschermende bepalingen; art. 1:88 BW</i>	54
8.1.	<i>Inleiding</i>	54
8.2.	<i>Vormvereisten</i>	57
8.3.	<i>Art. 1:88 lid 1 letter a BW: echtelijke woning en inboedel</i>	58
8.4.	<i>Art. 1:88 lid 1 letter b BW: giften</i>	61
8.4.1.	<i>Giften</i>	61
8.4.2.	<i>Uitzonderingen</i>	62
8.5.	<i>Art. 1:88 lid 1 letter c en lid 5 BW: zekerheidsverschaffing voor schulden van derden</i>	64
8.5.1.	<i>Algemeen</i>	64
8.5.2.	<i>Uitzonderingen</i>	67
8.5.3.	<i>Art. 1:88 lid 1 letter c BW: 'in de normale uitoefening van beroep of bedrijf'</i>	68
8.5.4.	<i>Art. 1:88 lid 5 BW: zekerheidsverschaffing voor schulden van vennootschappen</i>	68
8.6.	<i>Art. 1:88 lid 1 letter d BW: koop op afbetaling</i>	75
8.7.	<i>Vernietigbaarheid</i>	77
8.7.1.	<i>Vernietigen</i>	77
8.7.2.	<i>Bevestigen</i>	81
8.7.3.	<i>Termijnstelling</i>	81
9.	<i>Bestuur (art. 1:90–1:92 BW)</i>	81
9.1.	<i>Inleiding</i>	81
9.2.	<i>Wat is bestuur?</i>	82
9.3.	<i>Overlaten bestuur</i>	83
9.4.	<i>Bestuursaanmatiging</i>	84
9.4.1.	<i>Algemeen</i>	84
9.4.2.	<i>Verzet tegen stoornis; derdenbescherming</i>	84
9.4.3.	<i>Toetredingsbevoegdheid</i>	85
9.4.4.	<i>Rechtsverwerking; termijnstelling</i>	87
9.5.	<i>Bestuursopdracht</i>	87

Hoofdstuk 4	De wettelijke gemeenschap van goederen	89
1.	<i>Inleiding</i>	89
1.1.	Huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschap	89
1.2.	De wettelijke gemeenschap van goederen in het kort	91
1.3.	Beperkte huwelijksgemeenschap van vruchten en inkomsten	95
1.4.	Beperkte huwelijksgemeenschap van winst en verlies	99
1.5.	Overgangsrecht beperkte gemeenschappen	99
1.5.1.	<i>Overgangsrecht na invoering Boek 1 BW op 1 januari 1970</i>	99
1.5.2.	<i>Overgangsrecht vruchten en inkomsten na aanpassing Boek 1 BW op 1 januari 1992</i>	101
1.5.3.	<i>Overgangsrecht na inwerkingtreding van de Wet tot aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen</i>	101
1.6.	Gemeenschap van bepaalde goederen (woning en inboedel)	102
2.	<i>Het bestuur</i>	105
2.1.	Wie is bestuursbevoegd?	105
2.2.	Beroeps- en bedrijfsvermogen	108
2.3.	Waarover bestuur?	109
3.	<i>De omvang van de wettelijke gemeenschap van goederen; hoofdregel met uitzonderingen</i>	109
3.1.	<i>Inleiding</i>	109
3.2.	<i>Zaaksvervanging</i>	112
4.	<i>Verknochtheid</i>	114
4.1.	Wet en toelichting	114
4.2.	Literatuur	120
4.3.	Verknochtheid na ontbinding; redelijkheid en billijkheid	122
4.4.	Verknochte goederen	124
4.4.1.	<i>Wilsrechten, in het bijzonder in het erfrecht</i>	124
4.4.2.	<i>Vruchtgebruik; lijfrente; de rechten van gebruik en bewoning</i>	125
4.4.3.	<i>Tweetraps en andere voorwaardelijke makingen</i>	127
4.4.4.	<i>Bewind</i>	131
4.4.5.	<i>Aandelen in gemeenschappen</i>	132
4.4.6.	<i>Eenvoudige gemeenschap</i>	133
4.4.7.	<i>Bijzondere (ontbonden) gemeenschappen van afdeling 2 van titel 7 Boek 3 BW</i>	134
4.4.8.	<i>Gebonden gemeenschappen</i>	135
4.4.9.	<i>Aandeelhouderschap</i>	136
4.4.10.	<i>Lidmaatschap</i>	140
4.4.11.	<i>Beroeps- en bedrijfsvermogen; vergunningen</i>	141
4.4.12.	<i>Goodwill</i>	142
4.4.13.	<i>Pensioen</i>	143
4.4.14.	<i>Levensverzekering en stamrecht</i>	145
4.4.15.	<i>Schadevergoedingsvorderingen</i>	149
4.5.	Herbelegging van verknochte goederen	153

5.	<i>De omvang van de wettelijke gemeenschap van goederen; de schulden</i>	155
5.1.	Wet werk en bijstand	158
5.2.	Alimentatieschulden	158
5.3.	Schulden in verband met de afwikkeling van het huwelijk (proceskosten)	160
6.	<i>Obligatoire rechtsbetrekkingen en de huwelijksgemeenschap</i>	161
6.1.	Inleiding	161
6.2.	Bestuur over obligatoire rechtsbetrekkingen?	162
6.3.	Het beginsel van contractsvrijheid	163
6.4.	Art. 6:249 BW	164
7.	<i>Verkrijgingen met uitsluitingsclausule</i>	168
7.1.	Inleiding; reikwijdte van de uitsluitingsclausule	168
7.2.	De vorm van de uitsluitingsclausule	169
7.3.	Aan welke goederen en schulden kleeft de uitsluitingsclausule?	169
7.4.	Welke beperkingen brengt de clausule met zich?	172
7.5.	Welke beperkingen kent de uitsluitingsclausule zelf?	174
7.6.	Clausulering van vruchten van geclausuleerde goederen	178
7.7.	Het 'overtreden' van de uitsluitingsclausule	179
7.8.	Voorwaardelijke uitsluiting	180
7.9.	Het alternatief: de voorwaardelijke verrekening van de waarde	184
7.10.	Uitsluitingsclausule met delegatie	185
7.11.	Bewijsregels	185
8.	<i>Positie schuldeisers</i>	186
9.	<i>Vermenging en verrekening</i>	188
10.	<i>Benadeling huwelijksgemeenschap en handhaving van rechten op goederen van de gemeenschap (beslag etc.)</i>	190
Hoofdstuk 5 De ontbonden wettelijke gemeenschap van goederen		195
1.	<i>Beëindiging gemeenschap</i>	195
1.1.	Ontbinding, art. 1:99 BW	195
1.2.	Einde huwelijk door overlijden en vermissing en een daarop gevolgd huwelijk (art. 1:99 letter a en f BW)	197
1.3.	Echtscheiding en scheiding van tafel en bed (art. 1:99 letters b, c en d BW)	197
1.4.	Opheffingsbeschikking rechter (letter d)	200
1.5.	Beëindiging van het geregistreerd partnerschap met wederzijds goedvinden (letter e)	200
1.6.	Invoering huwelijkse voorwaarden staande huwelijk (letter g)	201
2.	<i>Beheer en beschikkingsbevoegdheid</i>	201
3.	<i>Inningsbevoegdheid</i>	202
4.	<i>Beschikking</i>	206
5.	<i>Genot en gebruik</i>	208
6.	<i>Positie schuldeisers na ontbinding huwelijksgemeenschap; art. 1:102 BW</i>	209
7.	<i>Afstand</i>	214

8.	<i>Verdeling</i>	217
8.1.	De rechtssfeer	217
8.2.	Soorten gemeenschappen; de ontbonden huwelijksgemeenschap als bijzondere gemeenschap	218
8.3.	Toepasselijke wettelijke bepalingen	221
8.4.	Informatieplicht, verzegeling en boedelbeschrijving	221
8.5.	Het peilmoment of peiltijdstip der verdeling; waardering	225
8.6.	De vordering tot verdeling	229
8.7.	Verdeling	231
8.8.	De wijze van verdeling	235
8.9.	De vormvereisten voor verdeling	237
8.10.	De uitvoering van de verdeling; de levering	237
8.11.	De positie van schuldeisers bij verdeling	240
8.12.	Onwillige echtgenoten	241
8.13.	Afwezigheid van (gewezen) echtgenoten	244
8.14.	Nietige en vernietigbare verdelingen	246
Hoofdstuk 6	Huwelijkse voorwaarden	251
1.	<i>Vermogensrechtelijke regelingen als huwelijkse voorwaarden</i>	251
2.	<i>Bekendheid met inhoud van huwelijkse voorwaarden</i>	256
3.	<i>Staat van aanbreng bij huwelijkse voorwaarden; bewijs- en vaststellingsovereenkomsten; kleren- en lijfsieradenbeding</i>	257
4.	<i>De praktijk van het maken van huwelijkse voorwaarden</i>	261
4.1.	Huwelijks- en partnerschapsvoorwaarden in de praktijk	261
4.2.	De inschrijving in het huwelijksgoederenregister	271
5.	<i>Contractuele giften, erfstellingen en legaten naar oud recht</i>	273
6.	<i>Huwelijkse voorwaarden staande huwelijk</i>	274
6.1.	Inleiding	274
6.2.	De procedure van wijziging huwelijkse voorwaarden staande huwelijk	277
6.3.	Huwelijkse voorwaarden staande huwelijk in de praktijk	278
6.4.	Positie schuldeisers; Dozy-clausule	280
6.5.	Fiscale aspecten bij huwelijkse voorwaarden	284
6.5.1.	<i>Overdrachtsbelasting</i>	284
6.5.2.	<i>Schenkbelasting</i>	286
Hoofdstuk 7	Verrekenbedingen (titel 8 Boek 1 BW)	291
1.	<i>Soorten verrekenbedingen; algemene beschouwingen over de ontwikkeling van verrekenbedingen</i>	291
2.	<i>Verrekenstelsels</i>	296
2.1.	Periodieke verrekenbedingen van inkomsten	296
2.2.	Finale verrekenbedingen	298
2.3.	Combistelsels	299

2.4.	Wettelijk deelgenootschap	302
3.	<i>Wettelijke en jurisprudentiële regels voor verrekenbedingen</i>	308
3.1.	Inleiding; historische ontwikkelingen	308
3.2.	De aanloop tot de wettelijke regeling; niet uitgevoerde periodieke (Amsterdamse) verrekenbedingen	311
4.	<i>De wettelijke regeling nader belicht</i>	317
4.1.	De toepasselijkheid van de regeling, art. 1:132 BW	318
4.2.	Wederkerigheid; begrippen inkomsten en vermogen, art. 1:133 BW	319
4.3.	De uitsluitingsclausule, art. 1:134 BW	326
4.4.	Wederkerigheid: regels gemeenschap deels van overeenkomstige toepassing, art. 1:135 BW	328
4.5.	De evenredigheidsleer met betrekking tot (her)beleggingen, art. 1:136 BW	331
4.6.	Levensverzekeringen	339
4.7.	Verrekening in geld; inbetalinggeving, art. 1:137 BW	341
4.8.	Benadelende rechtshandelingen, art. 1:138 BW	342
4.9.	Opheffing verrekenplicht, art. 1:139 BW	343
4.10.	Betaling van verrekenschulden; betalingsregeling, art. 1:140 BW	343
4.11.	De beleggingsleer en bewijsregels, art. 1:141 lid 1-3 BW	344
4.12.	De problematiek van de directeur-groootaandeelhouder, art. 1:141 lid 4 en 5 BW	346
4.13.	Verjaring, art. 1:141 lid 6 BW	351
4.14.	Vervaltermijnen	355
4.15.	Verrekening tot/per? Het peilmoment of peiltijdstip, art. 1:142 BW	358
4.16.	Wettelijke rente	360
4.17.	Pensioen	361
4.18.	Samenloop	362
5.	<i>Het alsnog uitvoeren van niet-uitgevoerde periodieke verrekenbedingen</i>	363
5.1.	Inleiding	363
5.2.	Hoe niet-uitgevoerde periodieke verrekenbedingen en finale verrekenbedingen alsnog uitvoeren?	363
5.3.	Voorbeeld 1	364
5.4.	Voorbeeld 2	365
5.5.	Voorbeeld 3	365
5.6.	Voorbeeld 4	367
5.7.	Verschil tussen het niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding en het alsof-beding	368
5.8.	Stappenplan	368
Hoofdstuk 8 Koude uitsluiting		371
1.	<i>Inleiding</i>	371
2.	<i>Art. 1:81 BW; getrouwheid, hulp en bijstand, elkaar het nodige verschaffen</i>	374
3.	<i>Wilsgebreken bij totstandkoming van huwelijkse voorwaarden</i>	375

4.	<i>Imprévision; wijzigingsbevoegdheid van de rechter</i>	378
5.	<i>Beperkende en aanvullende werking van redelijkheid en billijkheid</i>	381
6.	<i>Ongerechtvaardigde verrijking</i>	384
7.	<i>Vermogensverschuiving tussen echtelieden; vorderingen uit hoofde van economische deelgerechtigdheid</i>	385
8.	<i>Economische eigendom, maatschap of onbenoemde overeenkomst</i>	386
9.	<i>Vermogensverschuiving tussen echtelieden; natuurlijke verbintenis</i>	388
10.	<i>Omzetting natuurlijke verbintenis</i>	389
11.	<i>Vergoeding van arbeid in huishouden of onderneming</i>	389
12.	<i>Verrekening van te veel betaalde kosten van huishouding</i>	391
13.	<i>Verrekening/verevening van opgebouwde pensioenrechten</i>	392
14.	<i>Verrekenbedingen met vervaltermijn</i>	392
15.	<i>Facultatieve eenzijdige verrekenbedingen</i>	393

Hoofdstuk 9 Vergoedingsrechten en economische deelgerechtigdheid 395

1.	<i>Inleiding</i>	395
2.	<i>Wettelijke vergoedingsrechten en -plichten</i>	397
3.	<i>Art. 1:87 BW</i>	400
3.1.	<i>Inleiding</i>	400
3.2.	<i>Restitutievorderingen vóór 1 januari 2012</i>	401
3.3.	<i>De economische deelgerechtigdheid van art. 1:87 BW</i>	405
3.4.	<i>Waarop is art. 1:87 BW niet toepasselijk?</i>	408
3.5.	<i>Voorbeelden</i>	409
3.6.	<i>Overeenkomsten en verschillen met de beleggingsleer bij verrekenbedingen</i>	412
3.7.	<i>Begünstiging bij een door zijn overlijden tot uitkering komende sommenverzekering, art. 1:96a BW</i>	413
3.8.	<i>Overgangsrecht</i>	414
3.9.	<i>Overdrachtsbelasting</i>	414
4.	<i>Jurisprudentie over vergoedingsrechten</i>	416
4.1.	<i>Inleiding</i>	416
4.2.	<i>Het ter beschikking stellen van geld voor de koop van goederen door de andere echtgenoot</i>	416
4.3.	<i>Het aflossen van een geldlening waarmee goederen werden verworven</i>	416
4.4.	<i>Het niet in dezelfde verhouding als waarin men medegerechtigd is bijdragen aan de financiering van gemeenschappelijke goederen</i>	417
4.5.	<i>Het ter beschikking stellen van geld voor de aankoop van goederen door de andere echtgenoot ter voldoening aan een natuurlijke verbintenis</i>	422
4.6.	<i>Het voor gebruik ter beschikking stellen van goederen</i>	424
4.7.	<i>Het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de onderneming of ten aanzien van goederen van de andere echtgenoot/waardering van huishoudelijke arbeid</i>	424

5.	<i>Bestuur over vergoedingsvorderingen en vorderingen uit hoofde van economische deelgerechtigdheid; betaling en opeisbaarheid</i>	425
Hoofdstuk 10	Faillissement en schuldsanering	429
1.	<i>Inleiding</i>	429
2.	<i>Faillissement en schuldsanering algemeen</i>	430
3.	<i>Faillissement of schuldsanering na ontbinding</i>	435
4.	<i>Ontbinding na faillissement of schuldsanering</i>	436
5.	<i>Bewijsregels in faillissement</i>	437
Hoofdstuk 11	Internationaal privaatrecht huwelijksvermogensregime	445
1.	<i>Inleiding</i>	445
2.	<i>Het Haags Huwelijksvermogensverdrag 1978</i>	446
3.	<i>Het Haags Huwelijksgevolgenverdrag van 1905</i>	450
4.	<i>Het arrest Chelouche-Van Leer: de drietrapsladder van de Hoge Raad</i>	451
5.	<i>Pensioenverevening</i>	456
6.	<i>Conflictregelkalender</i>	456
Hoofdstuk 12	Het geregistreerd partnerschap	457
1.	<i>Inleiding</i>	457
2.	<i>Wettelijke regeling</i>	459
3.	<i>Het aangaan en beëindigen van een geregistreerd partnerschap</i>	461
3.1.	<i>Voorwaarden voor registratie</i>	461
3.2.	<i>Wijze van registratie</i>	462
3.3.	<i>Einde registratie</i>	462
3.4.	<i>Reparatieregistratie/reparatiehuwelijk</i>	463
3.5.	<i>Beëindigingsconvenant</i>	463
4.	<i>Het geregistreerd partnerschap en kinderen</i>	466
5.	<i>Omzetting geregistreerd partnerschap in huwelijk</i>	467
6.	<i>Buitenlandse erkenning en internationaal privaatrecht</i>	468
7.	<i>Overgangsrecht</i>	470
Hoofdstuk 13	Beëindiging huwelijk	473
1.	<i>Het einde van het huwelijk</i>	473
2.	<i>Vermissing</i>	474
3.	<i>Ontbinding, na scheiding van tafel en bed</i>	476
4.	<i>De vervallen regeling van de omzetting van een huwelijk in een geregistreerd partnerschap; geen flitsscheidings meer</i>	479
5.	<i>Feitelijke scheiding</i>	480
6.	<i>Echtscheiding</i>	481
6.1.	<i>Duurzame ontwrichting</i>	482

6.2.	Geestesstoornis	484
6.3.	Pensioenverweer	486
6.4.	Inschrijving van scheiding van tafel en bed en van echtscheiding	487
7.	<i>Rechtspleging</i>	489
8.	<i>Voorlopige voorzieningen</i>	492
9.	<i>Nevenvoorzieningen</i>	494
10.	<i>Internationaal privaatrecht inzake huwelijksontbinding</i>	494
11.	<i>Ouderlijk gezag</i>	496
12.	<i>Omgang en informatie</i>	498
13.	<i>Hertrouwen met elkaar</i>	499

Hoofdstuk 14 Het echtscheidingsconvenant 501

1.	<i>Overeenkomsten tussen echtgenoten</i>	501
1.1.	De inhoud van het echtscheidingsconvenant	502
1.2.	Vernietigbaarheid, nietigheid, ontbinding	504
2.	<i>De familierechtelijke overeenkomst</i>	506
2.1.	Algemeen; de geldigheid van de overeenkomst tot echtscheiding	506
2.2.	Het huwelijk als overeenkomst	507
2.3.	Huwelijkse voorwaarden	509
2.4.	Echtscheiding	509
2.5.	'Koop' van echtscheiding	510
3.	<i>Gebreken in de totstandkoming van het echtscheidingsconvenant; uitleg</i>	512
3.1.	Wilsgebreken	512
3.2.	Geestelijke stoornis	512
3.3.	Bedreiging of bedrog; misbruik van omstandigheden	513
3.4.	Dwaling	516
3.5.	Redelijkheid en billijkheid; onvoorziene omstandigheden	517
3.6.	Uitleg	518
4.	<i>Echtscheidingsconvenant en huwelijkse voorwaarden</i>	519
4.1.	Het begrip huwelijkse voorwaarden	519
4.2.	Het echtscheidingsconvenant als regeling van huwelijkse voorwaarden?	520
4.3.	Echtscheidingsconvenant vóór het huwelijk?	522
4.4.	De (vóórhuwelijkse) alimentatieovereenkomst	523
5.	<i>Fiscale aspecten</i>	527

Registers

<i>Wetsartikelenregister</i>	529
<i>Jurisprudentieregister</i>	543
<i>Trefwoordenregister</i>	565

